

University of Groningen

Het vennootschapsrecht in ontwikkeling, woord vooraf van de dagvoorzitter, toelichting op het thema in het programmaboekje

Willems, J.H.M.

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Document Version

Final author's version (accepted by publisher, after peer review)

Publication date:

2012

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

Citation for published version (APA):

Willems, J. H. M. (2012, okt 31). Het vennootschapsrecht in ontwikkeling, woord vooraf van de dagvoorzitter, toelichting op het thema in het programmaboekje.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

Het vennootschapsrecht in beweging: woord vooraf van de dagvoorzitter

Woensdag 30 oktober 2012 is op zichzelf geen *date remarquable*. Dat op die dag in Groningen het jaarlijkse congres van het Studentengenootschap voor Onderneming & Recht plaatsvindt, zal na enige tijd uit het collectieve geheugen zijn verdwenen. Maar dat zal niet gelden voor de eerste dag van de genoemde maand in het genoemde jaar. Op die dag immers trad de lang verwachte en gehoopte herziening van het Nederlandse recht inzake de besloten vennootschap in werking. Juridisch en ondernemend Nederland haalden opgelucht adem. Die opluchting vond zijn grond in de inmiddels gebleken onvoorspelbaarheid van de Nederlandse regering en in het bijzonder de minister van Justitie daarin, die tot ieders verrassing en tot afgrijzen van velen het wetsontwerp inzake de personenvennootschappen, waaraan inmiddels ongeveer vijftien jaar was gewerkt en dat in al die tijd aan de Nederlandse universiteiten was gedoceerd, voor de poorten van het Staatsblad wegsleepte, met als gevolg dat de wetgeving van 1838 onder het stof vandaan moest worden gehaald. En wellicht kan op 1 januari 2013 opnieuw opgelucht adem worden gehaald, als de Wet bestuur en toezicht dan ook echt in werking zal blijken te treden. Nederland zal dan zijn komen te beschikken over een recht, mede geïnspireerd door het recht dat al langer gold op de eilanden die voorheen de Nederlandse Antillen heetten en goeddeels ook naar het voorbeeld van thans die landen gemodelleerd, dat de actoren in de besloten vennootschap meer vrijheid van inrichting verschafft en over een bestuursstructuur, geldend voor zowel de besloten als de naamloze vennootschap, die wat zijn aantrekkelijkheid voor (buitenlandse en Nederlandse) investeerders en ondernemers betreft, verondersteld wordt de concurrentie met buitenlandse rechtsstelsels aan te kunnen.

In het vennootschapsrecht zijn de organisatiestructuur, de verdeling van bevoegdheden over de verschillende onderdelen van die organisatie en de onderlinge verhoudingen tussen die onderdelen, ook wel organen genoemd, belangrijke vraagstukken. Het tot voor kort vigerende model werd gekenmerkt door onder meer de uitgangspunten dat de diverse organen samenwerken in een evenwichtig systeem van *checks and balances*, dat bestuur en toezicht organisatorisch van elkaar gescheiden dienen te zijn, dat zowel besturen als toezicht houden dienen plaats te vinden vanuit het perspectief van een evenwichtige behartiging van alle bij de vennootschap betrokken belangen en, in verband daarmee, dat het deelbelang van de aandeelhouders niet doorslaggevend kan worden gemaakt door aanwijzingen van die aandeelhouders hoe het bestuur dient te handelen, dat van aandeelhouders in het algemeen niet veel meer kan worden verlangd dan dat zij de toegezegde storting van kapitaal op hun aandelen verrichten en daarnaast in het bijzonder nog, in besloten verhoudingen, dat zij niet zomaar de groep waarbij zij horen kunnen verlaten en dat derden die met de vennootschap rechtsverhoudingen aangaan tot op zekere hoogte erop kunnen vertrouwen dat de kas van die vennootschap gevuld blijft, zodat zij niet met lege handen komen te staan op het ogenblik dat zij de toegezegde prestatie in ontvangst willen nemen.

Het zijn vooral de inrichtingsvoorschriften en de kapitaalbeschermingsbepalingen die er

relevant anders zijn gaan of gaan uitzien. Aandeelhouders mogen bestuurders min of meer in detail gaan voorschrijven hoe zij hun bestuurstaak dienen uit te oefenen. Toezichthouders mogen aanschuiven aan de bestuurstafel, waardoor zij bestuurder worden, ook al blijven zij dan toch meer opzichter dan meewerkend voorman, zij het dat daarmee niet zonder meer is gezegd dat zij niet ook hetzelfde (aansprakelijkheids)risico gaan lopen als degenen die de kar in de eerste plaats trekken. Ook zonder te beschikken over de nodige liquide middelen kan degene die dat wenst een besloten vennootschap oprichten en daarmee de begeerde hoedanigheid van aandeelhouder verwerven. Maar als het creatuur door zijn economische activiteiten over middelen is komen te beschikken en de aandeelhouder besluit tot uitkering daarvan aan zichzelf onder de titel dividend, kan hij de bestuurder op zijn weg vinden met de mededeling dat anderen die hun hand ophouden voorrang hebben. Misschien kan het zelfs wel voorkomen dat de aandeelhouder zich naast de vennootschap hoofdelijk gehouden weet tot het betalen van haar schulden. De band tussen aandeelhouders hoeft niet meer zo innig te zijn als voorheen het geval was: aan een ander de hoedanigheid overdoen kan gemakkelijk worden gemaakt.

Wat niet zal veranderen is dat aandeelhouders ruzie kunnen krijgen en van elkaar af willen, maar niet zomaar de deur achter zich dicht kunnen trekken of een van hun lotgenoten de deur kunnen wijzen. Maar gedwongen huwelijken zijn ook in vennootschapsland niet bijster vruchtbaar gebleken. Het streven naar een aanvaardbare flitsscheiding heeft geleid tot nieuw vennootschapsrechtelijk scheidingsprocesrecht.

In vennootschapsland is dus veel in beweging en veel nieuwe mode wordt gepresenteerd op de *corporate catwalk*. Veel vragen uit het verleden zijn beantwoord en opgekomen wensen zijn vervuld. Maar dat daarmee de rust aan het front is weergekeerd, kan niet worden gezegd. Integendeel, naar het zich laat aanzien zullen de *milles questions inattendues* zich ook nu weer aandienen en zullen de debatten over ons vennootschapsrecht onverminderd doorgaan, zo niet in hevigheid toenemen. Beweging brengt immers ook haar eigen dynamiek teweeg en de toekomst weet niemand te voorspellen. Er is dus veel te bespreken.

Kortom, het congres van het S.G.O.R. is ook dit jaar weer gewijd aan actuele en belangrijke thema's, met verschillende aspecten waar veel over te zeggen valt en waarover nog meer kan worden gediscussieerd. En ook dit jaar is de congrescommissie er weer in geslaagd eminente sprekers aan zich te binden die de verschillende onderwerpen, ieder vanuit zijn of haar eigen specifieke deskundigheid, belangstelling, activiteiten en ervaring, kunnen belichten en wier voordrachten zeker aanleiding zullen geven tot boeiende en wellicht heftige discussies. Ik herhaal daarom opnieuw wat ik een aantal malen eerder schreef in het woord vooraf voor de destijds congressen: het belooft een boeiende dag te worden in het Kasteel van het mooie Groningen.

Huub Willems